

Kerékpárral az Alpokban.

„Nem akarsz megírni ezt az Alpokbeli biciklitúrát?” – kérdezi Takács Géza a telefonban.

- De persze, megírom! – vágom rá. Szakmai rutin. Ha valamit nem értek, inkább ne tegyek semmit. Hagyjam tovább gurulni, gondoljak utána. Mert első reakcióm természetesen a tiltakozás lett volna, ugyan már, mit keresne egy pedagógiai lapban az ember magánpassziója. Aztán néhány nap alatt szép lassan feltisztult a kép.

Első fokozat: Tantestületi bulikra érkező barátok, barátnők (férjek, feleségek nem, ők már beletörődtek) időnként szóvá teszik: micsoda képtelenség, hogy a tanárok, ha összeverődnek, képtelenek másról beszélni, mint az iskoláról, gyerekekről, esetekről. „Ha mi egy céges bulin vagyunk, hidd el, nem az egyes fuvarszervezési módszerek költséghatékonyságáról folyik a szó!” Talán egy ilyen szakma-független kis színest szeretne Géza?

Második fokozat: Van azért valami mélyebb pedagógia-szakmai tartalma annak, ha egy magamfajta, szakmájának, gyerekeinek, családjának élő remete egyszer csak úgy dönt, hogy egy hétre mindent maga mögött hagy, mintegy elfelejt, úgyhogy talán mégsem csak a kis színes műfajában kell gondolkodjam.

Első gurulás élményem:

Nyolc éves lehettem, amikor megkaptam első kis „örökhajtós” biciklimet, és ráérezve a ritmusra, olyan sebességgel suhantam végig az utcán, amit azelőtt még soha nem tapasztaltam meg, ráadásul ehhez alig kellett erőlködnöm, a bicikli szinte magától repült. Könnyed gyorsaság, sebesség, a távolság legyőzése. Elemi örömök.

Aztán egyre messzebb jutottam otthonról, többnyire csapatban, fürdeni mentünk át Csanádapácára, Gyulára, Békéscsabára. (Természetesen már nagyobb, „kontrás” biciklivel, Halász tanító úrral a politechnika órán szétszedtük, összeraktuk, mutatta: hogyan működik. Amikor később golyókat kellett cserélnem, megéledtek bizonyos emléknymok. „Persze, ennek itt át kell majd fordulni!”) Lassan ismerőssé vált minden ház, minden bokor, kitolódott az otthonosság határa, noha ez azért korlátozott otthonosság volt, hisz egy középiskolás már tudta: nincs igazán itthon a honban. „Váltós” azaz „versenybiciklije” senkinek nem volt, nem is emlékszem mikor láttam először ilyet. Ha akkor szerzünk valahonnan néhány Turiszty-ot, talán kialakul egy túrázó társaság, pályakezdő tanárként a bizonyítványosztás után elköszönök osztályomtól: „Akkor készüljétek a biciklitúrára, találkozunk három hét múlva reggel nyolckor az iskola előtt! Én holnapután indulok a megszokott egy hetes túrára a régi társasággal.” És megmaradt volna ez a szokásunk, ahogy fiamék is kiszakadnak minden évben egy hétre a profitorientált világból, megpakolják a hátizsákot, és nekivágnak gyalog a hegyeknek. A túra végpontján egy bérelt házban már várják őket a feleségek, gyerekek. Két napra állótáborra alakul a menettábor.

Ehhez persze a biciklin kívül az is kellett volna, hogy első munkahelyemen az igazgató június közepén elém tegyen egy dossziét.

„Kedves István! Pedagógiai programunkat, helyi tanterveinket már ismered, pályázatodban már jelezted, személyes bemutatkozáson a munkaközösség vezetők előtt ki is fejtetted, milyen apróbb változtatásokat javasolnál. Holnap nyolcra bejön az elődöd, délelőtt átadja az eszközöket, megmutatja mi hol van, bár ezt a felszerelésjegyzék is tartalmazza, nagyon

precízen, mert ugye amikor epochális szakaszban vagyunk, akkor több tanár is használja a szaktermet, az eszközöket pedig a pedagógiai asszisztens készíti elő, tehát mindenkinek tudnia kell, mit hol talál. Ha valamit módosítani szeretnél, jelezd, és persze a hozzá kapcsolódó anyag és eszközigényeket is. Tedd fel a honlapunk munkaközösségi rovatába, négy nap múlva munkaközösség vezetői ülés, ott kell majd megvédened a javaslataidat.”

És amikor június végén megkezdem első nyári szünetemet, már tudjam: ősszel tanévkezdéskor rendelkezésemre áll minden anyag, eszköz. Diasorozatok, tanmenetek, óraleírások. Első órám onnan ugyanazokat a kíváncsi szemeket fogom látni, mint a gyakorlóban: „Na, lássuk, ki ez a fiatalember, és mit hozott magával?”

Sajnos mindezekből csak a legutolsó mondat stimmel, és persze már ez is óriási szerencse, mert ugye kezdődhetett volna rosszabbul is. „Na, majd mi megmutatjuk neked, mekkora arcok vagyunk!” A többi azonban... Tanterv, tanmenetek, óraleírások vannak, fel is vagyok készülve, hogy megtartsam ezeket az órákat, csak épp tudom, hogy közben a szakma legjobbjai már egészen más tantervek, tanmenetek szerint dolgoznak, egészen mások lennének az óraleírásaik is, ha lenne idejük, kedvük leírni őket. A századközép vizuálpedagógiai eszköztárhoz voltaképp rendelkezésre állnak az eszközeim, vagy minimális energia ráfordítással előteremthetőek. De már a Balogh Jenői szabad képzettségszerzési frissített módszertanhoz is jóval több eszköz kellene, hát még a műhely jellegű, mesterkedő képzőművészkedéshez, és akkor még hol vagyunk a GYIK műhely nyomkövető pedagógiájától.. Szóval az első években minden időt elvitt a szellemi, anyagi eszközökkel való felszerelés, mert ugye, „ha csak kalapácsod van, előbb-utóbb mindent szögnek fogsz nézni.” Baráti kerekasztalra így valószínűleg nem is mertem volna gondolni.

Amikor azonban az úttörőszövetség meghirdette a biciklis táborokat - megszervezik a szálláshelyeket, ebédeket, fizetünk valami minimális ös

szeget, és mehetünk, minden más rajtunk múlik - természetesen nekivágtam az osztályaimmal. Aztán már a más osztályokba járó barátaik is jöhettek. Többségük egyúttal rajzsakkörbe is járt, úgyhogy a táborozás drágulásával kitaláltuk a szinte ingyenes linómetsző táborokat. (www.freeweb.hu/magyogye) Nagy élmények, és persze végig némi szorongás: csak épségben megússzuk ezt az évet is.

Az úttörő biciklitúra jellemzői: Sokan megyünk egymás mögött, egyszerre, egy helyre, nem cipelünk polifómot, hálósákokat, mert lesz helyben, ha odaérünk, jókat játszunk, beszélgetünk, majd elalszunk, egy nagy teremben mindahányan, nem választva szét fiú-lány szobára a csoportot, elkerülve ezzel a fiú-lány szoba hangulatát, kihúzza ezzel a sajátos csoporthelyzet egyik lehetséges méregfogát. A nyakunkban pedig – ó rettenet: piros nyakkendő! „Nézzétek, tudom, hogy nagyon égő, de hát azt kérték a felkészítőn, hogy a 120 ft-unk mellett ezzel a reklámszolgáltatással is fizessünk az egy hetes élményért. Szóval az jöjjön, aki nem fog hazugságban hagyni, mert én belementem a boltba!”

Ez persze későbbi kép, a linómetsző túráról, Patti nyakában már civil kendő van. Ha találok eredetit, majd helyettesítem.

Aztán a testnevelés tagozatos iskolából átmentem a művészeti iskolába, alsós csoportokat tanítottam, a régi metszőkörösök kijárták az egyetemeiket, abbamaradtak a biciklitúrák. Míg egy baráti házaspár meg nem kért: nézzek már rá időnként a kertjükre, szedj em le a termést, legyen valami mozgás a hétvégi ház körül, hátha kevesebb lesz a betörés. Nekik nincs rá idejük. A kert 11 km-re van, ez bizony napi-kétnapi 22 km bicajozást jelent, a lehető leggyorsabban, mert az időt mindig úgy kell ellopni valahonnan. Nyár elejére rájöttem, hogy fizikailag képes vagyok két nap alatt hazabiciklizni Bécsből, ha engedek nagy Katáék unszolásának, és segíték nekik Rajkától Bécsig navigálni a művészeti iskola továbbképzős

csoporthát. Három évvel ezelőtt Nagy Kata és Nagy Dénes megpróbálták újraindítani a linómetsző táborokat, ha nem is a régi, hadjáratszerű keretek között. Szóval nem volt nagy helyi metszegetés-leszervezés, magának dolgozott a nagycsoport. El is mentem velük a mátrai és a tihanyi túra, láttam, hogy a maga műfajában nagyon jó ez a tábor, és nélkülem is nagyszerűen fog működni. A Fertő tavi túrát már csak országjáró kerekedésnek tervezték. Körbejárják a Fertő tavat, Győrig vonattal, onnan két keréken, nem akarok velük menni? „Akkor már miért nem mentek el Rajkáig, onnan Pozsony-Bécs Dunai bicikliúton, aztán mehettek a Fertő tóra!” Remek ötlet, de akkor ugye jössz! Persze csak Bécsig mentem velük, a turistáskodás azért még ekkor nem fért be az életembe, de a hosszú bicajozás csak megtette a magáét. Eredetileg három napot terveztem (Rajka-Pozsony- Bécs 90km), Bécs-Nyergesújfalu (220 km), Nyergesújfalu-Szolnok (250 km), de aztán a bécsi kempingig összejött egy kis plusz, a kemping autópálya, gyorsvasút mellett volt, nem tudtam elaludni, visszafordultam, majd alszom a város szélén, elkezdett esni az eső, á, esőben nem kezdek sátor verni, majd ha eláll, csak reggel állt el, akkor meg már eltekerek Nyergesújfaluba, végül így kis pihenőkkel 330 km-t mentem egy menetben. Nem is olyan rossz ez.

Végül is miért ne engedhetnék meg magamnak ötvenöt éves koromra egy hetet egy teljesen szabad, felelőtlen bicajozásra? Miért ne tágíthatnám tovább az otthonosság határait?

Meghirdettem hát egy Szolnok - Velence túrát. Volt pár jelentkező a régi metszőkörösök közül, végül mégis csak hárman vágunk neki az útnak.

Terveim szerint szélcsendben, síkságon 26-28 km/órával megyünk, szépen egymásra ragadva, váltott vezetéssel. Ellenszélben, emelkedőn ésszerű mértékben visszaveszünk, 10% fölött akár 3-4 km/ó-ig. A tervezett napi adag átlagosan 200 km, vagyis a reggeli-vacsora (kenyér, kolbász, szalonna, tubusba tárolt méz, margarin, stb)-ebéd (többnyire turistagázon forralt vízbe szórt tasakos gulyás és egyéb leves) fél-fél órát, az időnkénti szeder(szamóca, áfonya, körte, alma, stb) eszegetést, vízvételést leszámítva reggel hattól este kilencig nyeregben ülünk. Éjszaka alvás ahol lehet, bokrok alatt, hálósákban, sátrat csak esőben verünk. Ha nincs erdei hálólhely, bekéredzke dünk valami kertbe.

Úgy is történt minden, ahogy terveztük, kivéve két sérülést, az egyik fiú meghúzta a combját egy emelkedőn, a másik hanyatt esett a tengerparti sziklák, Triesztől vissza kellett fordulnunk.

Készülődés az Alváshoz Szlovéniában egy ezres hág tetején. "Entschuldigung bitte... merre tudunk itt tovább menni Trieszt felé? Hát, elvileg erre és erre tudnának menni, hat-nyolc óra alatt ki is érnének Szlovénia medvezervátumának közepéből, ha a macik is úgy akarnák, de ebben ugye sohasem lehetünk biztosak, úgyhogy jobb, ha itt töltik az éjszakát a kertünkben. Ide nem jönnek be.

Gurulás Danival.

Kutyának nevezett állataikat elnézve, utóbbiban teljesen biztosak lehettünk.	

Persze azért nem fogok évente útra kelni, elég a tudat, hogy képes lennék eljutni bárhová Európában.

De azért még valamit meg kellene csinálni. Felmenni a tetejére. Már, ameddig biciklivel fel lehet menni.

Mondják, hogy a Grossglockner hágó! Az igen! Oda készülődök tehát, de egy miskolci bicajos a túrakerékpár topicról (Cobranco) jobbat ajánl. Négy nap alatt négy hágó, köztük az egyik legmagasabb, a Furkapass. 2400 méter! Nekem ugyan egy is elég lenne, ráadásul ő autóval akar eljutni Lichtensteinig, ami nekem kissé sportszerűtlen, de cserébe 650 km tömény bicikliélményt ígér. Na, akkor menjünk. Gyakorlott, régi túrakerékes, minden ennivalót itthonról visz, szóval én is megpakolom magam, a 15 kilós csomag 25-re nő. Ebből négy kiló persze a kalciumos tablettával dúsított víz, de ezen nem lehet spórolni. Ha kiszáradok, jön az izomfájás. A biciklista a legfőbb problémája a vízutánpótlás megszervezése, hisz egy meleg napon 10-12 l-t is megiszunk-kiizzadunk.

Túratársam magánvállalkozó, nincs főnöke, akitől el kellene kéredzkednie. Mentünk egy próbautat Szlovákiában megmászunk egy ezer méter magas hágót, láttuk, menni fog ez. (Cobranco igazi idegenvezető típus, tele mindenféle tudásokkal a tájról, az életéről.) Megegyeztünk abban, hogy kivárjuk a jó időt. Teltek a napok, elfogyott a türelmünk, elindultunk a bizonytalan előrejelzésre.

Este pakoltuk meg az autót. „Jobb éjszaka odamenni, kisebb a forgalom, meg legalább tudunk aludni az első éjszaka!” Nekem ugyan más a taktikám, első nap menni kell 250 km-t és akkor már nem probléma az alvás, de legyen úgy! Átmentünk egy erős fronton, szél, eső, mint megtudtuk Innsbruck környékét katasztrófa sújtotta területté nyilvánították. Kis szundítás hajnal felé egy pihenőben, délelőtt kilenc körül értünk Vaduz-Schaan városrészébe. A Google maps segítségével előre megterveztem az útvonalat, kinyomtattam a térképeket, többnyire nem volt szükség rájuk, Cobranco már szinte mindenütt járt. A légifelvelelek alapján jártuk sorra a parkolókat. Az állomásnál találtuk az első ingyeneset. A közelben egy postás pakolt az autójából, megkérdeztem, itt hagyhatjuk-e hat napra az autót. Nem probléma mondta, de tud egy még jobbat. Ha megvárjuk, míg végez, elvezet bennünket az „Industri”-hoz. Valami német gyár óriás parkolójába érkeztünk. Szombat lévén három autó ácsorgott a széleken. Mutatta, hogy álljunk be egy fa alá legbelül, aztán jó bicajozást kívánt. Egy kutyasétáltató hölgy is megerősítette, hogy nyugodtan ott maradhat az autónk hat napra, nem okoz problémát.

Kipakoltunk, felszereltünk, elindultunk a Rajna gátján. Az idő csendes, szürkés, néha kis csepergés, enyhe szembeszél, lassan felszakadozó felhőzet. Eleinte magunkban mentünk, néhány futó, sétáló, aztán, kezdtek jönni a biciklisták is. Az idő is kezdett tisztulni. Viszont nagyon nehéz volt sátorhelyet találni, mert vagy házak voltak az út szélén, vagy rögtön emelkedni kezdett a hegy. Végül sötétedés előtt találtunk egy alkalmas lapos, rejtett erdőrészt. Másnap aztán jött a Szent-Bernát hágó, tele biciklistákkal, motorosokkal, autósokkal, gyalogtúrázókkal, több száz ember, és mintha mindenki ismerne mindenkit, köszöngetnek: Salut, Tschüs, Ahoy, Hy... És persze a hihetetlenül kulturált közlekedés, hat nap alatt kétszer láttunk „ügyesen kivágó” autóst.

Az Alpok meg... Reggel elindulunk a mediterránumból, pálmák alól, alagutakon megyünk, hatalmas sziklafalak mellett, aztán ahogy emelkedünk, feltűnnek a kőpalás háztetők, egyre gyérül a növényzet, feltűnnek az első hófoltok. Szerencsére az idő végig kitűnő, egy éjszakai vihart leszámítva, ragyogó

napsütésben, pólóban bicajozunk a hófoltok mellett.

A nyeregből meg feltűnt néhány háromezeres csúcs, és ugye a föld gömbölyű, ahogy szétnézek, olyan, mintha a tetején lennék. Mintha magasabban lennék. Vajon a régiek is érezték ezt a görbületet, vagy én is csak azért érzem, mert tudom? Legurulás előtt jól beöltöztünk, mert lefelé nem fűt az izomkályha, a szél viszont ötvennel süvít. A gurulás vége Locarnó, fürdés a tóban. És innentől sorolhatóak lennének az élmények, ha nem évkezdés lenne, bevásárlás, adminisztráció, induló órák...kimarad tehát a többi élmény, aki kíváncsi rá, megnézheti a weblapomon.

www.freeweb.hu/szavaiistvan

Összességében mentünk hatszázvalahány kilométert. Fizikailag nem volt túlságosan megerőltető, csak arra kellett ügyelnem, ne kezdjek el túltaposni az emelkedőkön. Ha az embernek van türelme óránként négy kilométerrel mászni a meredeken, akkor kb. olyan érzés, mint erős ellenszélben menni az Alföldön. Az egyik emelkedőn egy hetvenöt éves finn öregúr telepedett le mellénk, ahogy reggeliztünk, Járt

Magyarországon is, megismerte a nyelvet. Egy darabig mentem vele az emelkedőn is, igaz, kisebb volt a csomagja, de hogy ilyen idősen is tud menni egy jó tempót, ez megnyugtató. Ha vigyáz magára az ember, úgy tűnik, a nyugdíjas évekre is marad túráznivaló.

Költségek: benzinköltség autópályadíjak fele: 20 000 ft

Szükséges egyéb költség: 1 kg kenyér (600 ft), ajándék csokis sajt vásárlása az utolsó napon (4000 ft) A sajt sajnos pálpusztai jellegűnek bizonyult, Cobranconál landolt.

Részben szükséges költség: 1-1 pohár sör fogyasztása, (mert kértem mellé két – két liter csapvizet) 1600 ft

Luxus kiadások: gyümölcsök, csoki, gyümölcsjoghurt. 2000 ft

Jövőre megpróbálkozom egy Nagykanizsa – Trieszt – Francia óceánpart úttal, ha valakinek van kedve jönni, kezdheti a fizikai felkészülést.

Hogy van-e értelme? Egy hozadéka biztosan volt az útnak. Eddig időnként napokig hezitáltam, míg belekezdtem valami reménytelennek tűnő munkába. „Most, hogy felnéztem a tízegynéhány kilométeres hegyoldalokon kúszó utakra, és feljutottam, lassú, konok pedálozással, halogatás helyett rögtön belevágok.

Belevágok most is, pedig nem tűnik túl valószínűnek, hogy a leendő új oktatási kormányzat belátja: az eddigi programalkotgatási színjátékok helyett végre valóban működőképes pedagógiai programokra kell alapozni az iskolarendszert. (Máig előttem van Freinet Horváth Attila mosolya, ahogy elnézte a pedagógiai szaktanácsadók ped. program alkotó munkáját a felkészítő képzésen. „Azt ugye tudják kedves kollégák, hogy ezekhez a célokhoz majd

eszközöket is kell rendelni!”) Ahol a pedagógiai programban az „önkifejezés és az alkotás készségének kialakítása a kreativitás fejlesztése, a gyermek világgképének formálása” kiegészül mondjuk a „Fifti-Fifti program (bár nyilván szívesebben látnám a Kapcsoskönyv program kiegészítést) mondatrészszel. A helyi tanterv végén pedig ott a tanmenet, az egyes órákhoz szükséges anyagokkal, eszközökkel, mindezek pedig összesítve az éves beszerzési tervben. És mindez természetesen összhangban az oktatási normatívával, amelynek felhasználásáról megint csak természetes módon tételes elszámolással tartozik minden iskolafenntartó. A mai számítástechnikai háttérrel már nem lenne túl bonyolult megoldani a szinte automatikus ellenőrzést, ahol a program magától dobná ki az eltérített összegeket. Ehhez persze változtatni kellene néhány államigazgatási alapelven, pl. hogy az állam csak olyan feladatok teljesítésére kötelezheti a felügyelete alatt álló szervezeteket, amikhez forrásokat is biztosít, hogy csak olyan információkat kér, amiknek a megadásához ingyenesen adja az eszközöket...

Belevágok, mondom, hátha a következő kanyar mögött feltárul a változtatni igyekvő kormányzati csoportosulás, akartam zárni a szöveget, de nem szeretnék nevetséges lenni. Természetesen tudom, hogy sok kanyar van még hátra addig, hisz még csak az első egyenesben tekerünk. Megpróbáljuk Szolnok városban elérni, hogy az oktatási törvény előírásainak megfelelően legyen minden iskolában folyóvízzel, sötétítőfüggönnyel, képvetítési lehetőségekkel ellátott rajz terem, lehetőség szerint szárítópólccal, szertárral, meg persze a fentebb jelzett program-eszköz harmonizációval. És hogy a következő igazgatói pályázatnál ne legyen elhanyagolható apró különbség, hogy az egyik posztján maradni igyekvő jelölt iskolájában járva művészeti iskolában érezzük magunkat, a másikéban néhány poros megsárgult kép lóg ferdén a falakon, szakteremnek se híre, se hamva. („A gazdaságvezető nem engedélyezi!”).